

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 67/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom Mgr. Ing. Jurajom Trokanom, Vajanského 10, Trnava, proti rozsudku Okresného súdu Galanta č. k. 21 Ps 28/2018 zo 17. mája 2021 a rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 11 CoP 65/2021 z 28. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 30. decembra 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 30 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) č. k. 21 Ps 28/2018 zo 17. mája 2021 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoP 65/2021 z 28. septembra 2021 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“ alebo spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada zrušenie napadnutých rozhodnutí a vrátenie veci na ďalšie konanie bez toho, aby identifikovala konkrétny súd, ktorému vrátenie svojej právnej veci navrhuje. Sťažovateľka tiež žiadala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd napadnutým rozsudkom obmedzil sťažovateľkinu spôsobilosť na právne úkony tak, že rozhodol o jej nespôsobilosti (1) udeliť súhlas s poskytovaním psychiatrickej starostlivosti, (2) nakladať s finančnými prostriedkami len do sumy 5 eur denne, (3) kandidovať vo voľbách do zastupiteľských orgánov a verejných funkcií, (4) na právne úkony

vo vzťahu k súdom, polícii, prokuratúre a iným štátnym orgánom a inštitúciám, orgánom miestnej štátnej správy, orgánom miestnej i záujmovej samosprávy, orgánom špecializovanej štátnej správy a vyslovil, že nie je schopná samostatne konať a samostatne vystupovať pred týmito orgánmi a inštitúciami. Zároveň okresný súd ustanovil ako opatrovníčku dcéru sťažovateľky vo veciach, v ktorých jej obmedzil procesnú spôsobilosť.

3. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré založila na tvrdeniach o nepravdivosti znaleckých posudkov, lživých výpovediach jednotlivých svedkov, ako i na tom, že okresný súd nezobral do úvahy vyjadrenia svedčiace v jej prospech.

4. O sťažovateľkinom odvolaní rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Krajský súd poukázal na význam znaleckých posudkov v konaniach, kde sa rozhoduje o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, pričom zdôraznil, že takýto prostriedok ochrany musí zasiahnuť do spôsobilosti na právne úkony v čo najmenšom rozsahu, ale zároveň musí zostať zachovaný účel tohto opatrenia. Krajský súd v napadnutom rozsudku zároveň uviedol, že z vykonaného znaleckého posudku, ako i kontrolného znaleckého posudku jednoznačne vyplýva, že sťažovateľka trpí bipolárnou afektívnou poruchou s prítomnou zmiešanou poruchou osobnosti, pričom ide o ochorenie trvalého rázu, a to napriek tomu, že sťažovateľka dlhodobo popiera svoj zdravotný stav. Napokon aj invalidizovanie sťažovateľky a umiestnenie do domova sociálnych služieb sa udialo na podklade duševného ochorenia. Zároveň krajský súd poukázal na to, že sťažovateľka opakovane neužíva potrebnú medikamentóznú liečbu a naďalej svoje ochorenie popiera. Napokon krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku s prihliadnutím na závery znaleckých posudkov konštatoval, že obmedzenie spôsobilosti sťažovateľky na právne úkony v rozsahu, aký stanovil okresný súd, je v záujme sťažovateľky a korešponduje s vykonaným dokazovaním. Vo vzťahu k výpovediam svedkýň navrhnutých sťažovateľkou krajský súd uviedol, že tieto nemali medicínske vzdelanie (v súvislosti s tým, či sa svedkyniam sťažovateľka javila ako psychiatrický pacient), no zároveň potvrdili, že sťažovateľka písala väčšie množstvo sťažností. Pokiaľ ide o konfliktné situácie vzniknuté v domove dôchodcov, tieto podľa znaleckých posudkov nemali vplyv na vznik a trvanie psychickej duševnej poruchy sťažovateľky.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka považuje výpočet právnych úkonov, ktoré podľa napadnutých rozhodnutí nie spôsobilá vykonávať, za „*nenáležitý až absurdný*“. Znalecký posudok MUDr. Miroslava Čerňana považuje za vnútorne rozporný, keďže na jednom mieste hovorí o celoživotnej, nevyliciteľnej poruche a na druhom mieste pripúšťa, že liečbou je možné kverulačné konanie až odstrániť.

6. Podľa názoru sťažovateľky sa okresný súd ani krajský súd nevysporiadali, resp. nepreukázali súvislosť medzi duševnou poruchou, ktorou by mala sťažovateľka trpieť, a konkrétnymi právnymi úkonmi, ku ktorým jej spôsobilosť obmedzili. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že pokiaľ

sa na nejakú liečbu vyžaduje súhlas toho, kto má byť liečený, potom nemôže ísť o také závažné ochorenie, aby bolo v tomto nevyhnutné obmedzovať jeho spôsobilosť. Podľa sťažovateľky nebolo žiadnym spôsobom odôvodnené obmedzenie spôsobilosti nakladať s finančnými prostriedkami. Napokon sťažovateľka poukázala aj na výpovede svedkýň, z ktorých vyplývalo, že v domove dôchodcov vedie usporiadaný a nekonfliktný život a riadne so svojimi financiami hospodári, pričom uviedla, že „súd na tieto výpovede/dôkazy pri rozhodovaní neprihliadal vôbec“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Námietky o porušení sťažovateľkiných ústavných práv smerujú proti rozsudku okresného súdu, ktorým bola obmedzená v spôsobilosti na konkrétne právne úkony, a tiež proti rozsudku krajského súdu, ktorý potvrdil prvoinštančné rozhodnutie.

III.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu:

8. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému rozsudku okresného súdu vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ako z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len pokiaľ o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu právam sťažovateľky podľa ústavy mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

III.2. K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu:

10. Z princípu subsidiarity (čl. 127 ods. 1 ústavy) vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám v konkrétnom prípade je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné sudy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09, II. ÚS 194/2021).

11. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

12. Ústavný súd v kancelárii okresného súdu telefonicky zistil, že sťažovateľka proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 31. decembra 2021.

Z uvedeného je teda zrejmé, že sťažovateľka využila jej dostupné právne prostriedky, na ktorých použitie bola oprávnená podľa ustanovení Civilného sporového poriadku, ktorými sa domáhala aj ochrany svojich základných práv. Proti rozsudku okresného súdu bola oprávnená podať odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd, ktorý napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie napadnutým rozsudkom potvrdil. Proti rozsudku krajského súdu mala sťažovateľka k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok v podobe dovolania, o ktorom je oprávnený a aj povinný rozhodnúť Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

13. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Navyiac, sťažovateľka v ústavnej sťažnosti neuviedla, že podala dovolanie a ústavnou sťažnosťou napadla rozhodnutia súdov prvej a druhej inštancie. Oprávnením, ale aj povinnosťou najvyššieho súdu vo vzťahu k dovolaním napadnutému rozsudku krajského súdu je v prípade zistenia zásahu do základných práv sťažovateľky týmto základným právam poskytnúť primeranú ochranu. V danej veci teda existuje orgán verejnej moci, ktorého právomoc poskytnúť základným právam sťažovateľky individuálnu ochranu predchádza právomoci ústavného súdu. Za týchto okolností ústavný súd teda nemá oprávnenie preskúmať napadnutý rozsudok krajského súdu.

14. Vychádzajúc z uvedeného, bolo preto potrebné aj túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľky odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu